

TAYLAND EĞİTİM SİSTEMİ

Mustafa YALÇINKAYA*

1. GİRİŞ

Tay dilinde "Muang Tay" (hür insanlar ülkesi) olarak bilinen Tayland, Güneydoğu Asya'da yer alır. Doğuda Kamboçya, doğuda ve kuzeyde Laos, kuzeyde ve batıda Birmanya, güneyde Malezya, Tayland'ın sınır komşularıdır (Meydan Larousse, c. 11, s. 947). Yüzölçümü 513.115 km², nüfusu 1984 nüfus sayımına göre 50.160.000'dir. Başşehri olan Bangkok veya Krunthep (Melekler Şehri anlamındadır) aynı zamanda sosyal, siyasal ve ticari hayatın da merkezidir (Tayland Büyükelçiliği, s. 3).

Nüfusun % 80'ini Tay soyundan gelmektedir. Tay dili ulusal ve resmî dildir. Azınlığın başlıcaları, kırsal alanda yerleşmiş 3 milyon etnik Çin grubu, güney eyaletlerde yaşayan 880.000 Malay dilini konuşan müslümanlar, 500.000 Mon (Pegun) ve Kamboçyalı, kuzeyde 286.000 dağlık kabile nüfus ve kuzeydoğuda yaşayan 45.000 Vietnamlıdır: Batılılar da 60.000 kadar bir azınlığı oluşturmaktadır (Tayland Büyükelçiliği, 1982, ss. 10—11).

Budizm, Taylandlı halkın çoğunluğunun dinidir; nüfusun % 90'ı Budisttir. Sanat, edebiyat, eğitim, hatta sosyal sistem Budizmden etkilenmiştir. Nüfusun % 3,5 Müslüman, % 0,5'i ise Hıristiyandır. Kral, Tayland ulusu tarafından kabul edilen bütün dinleri destekler. Müslümanların çoğu ülkenin güneyine yerleşmiştir. Tayland'da 200 Müslüman okulu ve 1.500 cami vardır (Tayland Büyükelçiliği, 1982, s. 11).

Tayland devlet başkanı kraldır. 1932'den beri anayasal monarşi ile yönetilen ülkede anayasaya göre kral, yasama gücünü Millet Meclisi aracılığı ile, yürütme yetkisini Bakanlık Kurulu aracılığı ile ve kanuni yetkisini de Mahkemeler aracılığı ile kullanır. Tayland 73 eyalete bölün-

* Uzman, Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü.

müştür. Her eyalet İçişleri Bakanlığının tayin ettiği bir valiyle idare edilir. Eyalet (Changwat), bölgelere (Amphoe), daha küçük mahalli bölgelere (Tambol) ve köylere (Muban) ayrılır. Bu mahalli idare üniteleri merkezî hükümetin dalları olarak çalışırlar. Merkezî idare 14 Bakanlığın sorumluluğu altındadır (Tayland Büyükelçiliği, 1982, s. 10; Tayland Büyükelçiliği, s. 3). Millet Meclisi; Senato ve Temsilciler Meclisinden oluşur. Senato üyeleri Kral tarafından 6 yıllık süre için; Temsilciler Meclisi üyeleri 4 yıllık süre için halk tarafından seçilir. Başbakan ile Bakanlar Kral tarafından görevlendirilir (Tayland Büyükelçiliği, 1982, ss. 17-18).

Tayland'da iklim, tropik ve yüksek derecede nemlidir. Muson mevsimindeki sık yağışlarla ülke toprakları tropik bitki yetişmesi için çok elverişlidir. Ülke beş fizyografik bölgeye ayrılmaktadır; Kuzey Kıvrımlı dağlar, Merkezî platolar, Khorat Platosu, Güneydoğu ve yarımada (Tayland Büyükelçiliği, ss. 10-11).

Tarımsal sektör Tayland ekonomisinin ana direğidir. Gayri Safi Millî Hasıla'nın üçte birini oluşturur. Ülkenin toplam ihracatının % 80'ini tarımsal ürünlerdir ve toplam iş gücünün % 77'si bu sektörde çalışmaktadır. Endüstriyel sektör, Gayri Safi Milli Hasıla'nın beşte birini oluşturmaktadır (Tayland Büyükelçiliği, 1982, s. 20).

Belgelenmiş Tayland tarihi 13. yüzyılda başlar. Daha önce burada Kmerler yaşıyordu. 13. yüzyılın başlarında ilk Tayland Krallığı kurulmuş oldu. Tarihi boyunca birçok tarihî olayın sahnelendiği Tayland, 1932'de mutlak kraliyetten meşrutî kraliyete geçti ve Kral, Devlet Başkanı oldu. 1949'a kadar Siam olarak tanınan bu ülke, 1949'da Tay hükümetince Tayland ismiyle resmen ilân edildi (Tayland Büyükelçiliği, ss. 4-5).

Tayland'da 50 milyon insanı bir arada tutan, üç ulusal dayanak, millet, din ve kraliyettir. Tayland bayrağı da bu üç dayanağı gösterir (Tayland Büyükelçiliği, s. 6).

Tayland Eğitiminin Tarihî Gelişmesi

Önceleri, çoğu Güneydoğu Asya ülkeleri gibi Tayland'da da eğitim, manastırda yapılmaktaydı ve hemen tamamen erkekler içindi. 1662'de Tayland'a gelen Fransızlar misyoner okullarını kurdular. Bu okulların hareketlerinden kaygı duyan Kral Narai, onların üzerinde sıkı bir kontrol kurdu. Hanedandan Chakri (I. Rama) 1768'de başlayan eğitimsel

ve kültürel gelişmeyi daha da ilerletti. İlk üç kral (I. Rama, II. Rama, III. Rama) edebi çalışmaları teşvik etmişlerdir. Batı ile temas II. Rama (1809-1842) devrinde daha da fazla artarak birçok Hıristiyan misyoner okulu açılmıştır (The Encyclopedia of Education, c. 9, ss. 224-224).

Modern Tayland'a şekil veren önemli reformlar Kral Monghut (IV. Rama) ve oğlu Kral Chulalongkorn (V. Rama) dönemlerinde olmuştur. İkisi de batılı yöntemlerle İngiliz mürebbiyeler tarafından İngiliz diliyle eğitim almışlardır. 1869'da tahta çıkarılan V. Rama, Saray Okulu'nu açtı. Bu okul Tayland'da lâik eğitim veren ilk okuldur. Kral Chulalongkorn, devletin fonksiyonlarını geliştirip modernize etmenin yanında birçok okulun açılmasını da sağlamıştır. Ayrıca, manastır okullarında da bir miktar lâik eğitim verilmeye başlanmıştır (The Encyclopedia of Education, c. 9, s. 225).

Tayland'da ilk eğitim dairesi 1887'de kurulmuştur. Beş yıl sonra bu daire bakanlığa dönüştürülmüş ve 1898'de Millî Eğitim Planı yapılmıştır. 1898'i izleyen on senede bu plan birçok defa gözden geçirilmiştir. Tayland'ın ilk üniversitesi olan Chulalongkorn Üniversitesi 1917 yılında kurulmuştur (The Encyclopedia of Education, s. 9, s. 225).

7 ile 14 yaş arasındaki hem erkek hem de kız çocuklarının zorunlu olarak okula gitmeleri, 1921'de kabul edilen kanun ile sağlanmıştır. Bununla beraber, kralın emri ile sadece dört yıllık devam gerekli görülmüştür. 1932'de mutlak kraliyetten anayasal monarşiye geçen yeni devlet sistemi ile birlikte yeni eğitim reformları da getirilmiştir. Millî Eğitim Planı üzerinde 1936'da yapılan değişikliklerle bugün kullanılan temel örgütsel plan ortaya konmuştur (The Encyclopedia of Education, c. 9, s. 225).

2. TAYLAND EĞİTİM SİSTEMİNİN AMAÇLARI

1932 Anayasası'na göre eğitimin amacı, kendi hayatını kazanabilen, iyi, sağlıklı ve güçlü vatandaşlar yetiştirmektir (Md. 62) (World Survey of Education I, s. 970).

1951 Millî Eğitim Planı'nda eğitimin amaçları;

a) Moral eğitimle; ahlâki ve kültürel değerlere,

b) Bedensel eğitimle; sağlıklı, düzgün bir beden ile sportmen bir kişiliğe,

c) Zihinsel eğitimle; mantıklı, yerinde ve uygun karar verme yeteneğine,

d) Beceri eğitimi ile; gelecekteki mesleği için gerekli iş alışkanlıkları ile çalışma gayretine,

sahip kişiler yetiştirmek şeklinde ele alınmıştır (World Survey of Education I, s. 970).

1977'de yeniden düzenlenen Milli Eğitim Planı'na göre, eğitim, toplum hayatının niteliğini artırmak için yaşam boyu devam eden bir süreç olarak düşünülmüştür. Bu nedenle, eğitimin amaçları; günümüz toplumunun ihtiyaçlarını karşılamak, milliyetçiliği ilerletmek, bütün vatandaşlara rehber olan ilkeler olarak din, millet ve kraliyet müesseseleri ile anayasal demokrasinin değerini daha anlamlı hale getirmektir (International Bureau of Education, c. 17, s. 198).

1978'de kabul edilen temel eğitim programlarına göre de eğitimin amaçları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Unesco, 1984, Towards Universalization of Primary Education... ss. 15—16):

a) Temel bilgi ve beceri kazanılması bakımından;

— Hem bedensel, hem de ruhsal bakımdan sağlıklı kişi ve toplum olma,

— Günlük hayat için gerekli bilgiyi edinme,

— Günlük hayatta yer alan bilimsel ve teknolojik karışımları anlamama,

— Üretici ve tüketici olarak kazanma, harcama ve tasarruf etme bilgi ve becerisine sahip olma,

— Daha ileri bilgi elde etme yeteneğini kazanma,

— Lisan ve matematik bilgi ve becerisine sahip olma,

— Sosyal ve doğal çevre ile uyum içinde yaşama ve yaşayışını devam ettirme,

— Çeşitli türdeki sanatları değerlendirmede eleştiri gücü kazanma,

b) Milletın ve toplumun iyi bir üyesi olma bakımından;

— Anayasal ve monarşik demokrasiye inanma,

— Ulusal kültürü ve sanatları koruma ve takdir etme,

- İnsan hak ve sorumluluklarının farkında olma,
- Aile ve toplum içinde barış içinde birlikte yaşamının önemini kavrama,
- Uluslararası anlayışa uygun olarak bölgesel ve dünya düzeyinde olan ilişkileri bilme,
- Tay topraklarında doğmanın ve özgür olmanın değerini bilme,
- c) İstenen nitelikler bakımından;
 - Sadece kendi çıkarını düşünmeme, fedakâr ve cömert olma,
 - Disiplinli, sebatkâr, azimli ve sabırlı olma,
 - Çalışkan, dürüst ve tutumlu olma,
 - Rasyonel karar verme ve düşünceyi eleştirme,
 - Kişilere saygı duyma ve eleştiride toleranslı olma,
 - Başka insanları takdir etme ve sportmence davranma,
 - Katılma, işbirliği ve liderlik özelliklerine sahip olma,
- d) Barış ve huzur içinde yaşama bakımından;
 - Değişen topluma, çevreye, buluş ve teknolojiye nasıl uyulacağını bilme,
 - Vaktini etkili olarak ve akılcıca kullanmayı bilme,
 - Kişisel ve toplumsal yararlar için çalışma,
 - Açık fikirli ve bağımsız düşünce sahibi olma,
 - Barışçıl anlamda, problemleri nasıl çözeceğini bilme.

Tayland'da eğitim millî, ekonomik ve sosyal kalkınmanın ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Millî Eğitim Gelişme Planı, Millî Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Planı'na göre hazırlanmaktadır. Beşinci Millî Eğitim Gelişme Planı (1982—1986), eğitimin kalitesini yükseltmeyi ve eğitim problemlerini çözmeyi aşağıdaki şekilde hedeflemektedir (Unesco, Diagnostic., ss. 13—14).

1- Eğitimin bütün düzeylerini, hem formal, hem de nonformal olarak, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına paralel bir şekilde sayısal ve oransal olarak geliştirmek,

2- Değişen bir toplumla uyumlu olarak maksimum verimlilik ve etkililiği sağlamak için eğitimin yönetimini bütün eğitim düzeylerinde ve türlerinde iyileştirmek,

3- Eğitim kurumlarını, eğitimsel, artistik ve kültürel hizmetlerin, toplumun yenilenmesinden sorumlu merkezler haline getirmek,

4- Program geliştirmeyi, eğitimsel yenileşmeyi ve teknolojiyi iletirmek, öğretmenlerin hizmet içi eğitimini sağlamak, kitap basım ve yayımını iyileştirmek,

5- Daha iyi bir kalkınma için, araştırma çalışmalarını iletirmek, yaymak ve araştırmacılara yardımcı olmak,

6- Ekonominin insangücü ihtiyacını karşılamak için, daha çok sayıda mesleki okulun kurulmasını sağlamak,

7- Tay geleneklerini, kültürünü ve sanatını korumak ve yaymak,

8- Özel sektör eğitiminin gelişmesini hızlandırmak.

3. TAYLAND EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI

Tayland eğitim sisteminin yapısını, okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim oluşturur.

3.1. Okulöncesi Eğitim

Tayland'da ilk anaokulu 1940 yılında Bangkok'da öğretime başlamıştır. Sistem tedrici olarak diğer büyük şehirlere daha sonra yayılmıştır (World Survey of Education I, s. 599).

Bugün anaokulları ve anasınıfları yerel idareler ve özel kuruluşlar tarafından organize edilmektedir. 4-7 yaş çocukları için olan okulöncesi eğitim, isteğe bağlıdır (International Bureau of Education, C. 17, s. 198).

1986 yılında bu ülkede okulöncesi kurumlarından yararlanan öğrenci sayısı 740.000 dir. Bu sayı okulöncesi yaş grubunun % 35,4'ünü oluşturmaktadır. Tayland'da okul öncesi kurumlarının % 47,1'i devlet okulları, % 52,9'u da özel okullardır (Unesco, Towards..., ss. 5-6).

3.2. İlköğretim

Tayland'da zorunlu eğitimin başlangıcı 1921 yılıdır. Bu yıl çıkarılan Zorunlu Eğitim Kanunu 1922'de uygulamaya konmuştur. 1922-32 arasında ilköğretimdeki okullaşma oranı % 45,8'dir. İlköğretimde esas

gelişme 1932'de anayasal monarşinin ilanı ile olmuştur. Böylece yerel idareler de okul açmaya başlamış, özel okulların sayısı da yükselmiştir. Bu dönemde okul binaları ve müfredat programları üzerinde iyileştirici çalışmalar yapılmış, öğretmenlere daha iyi eğitim verilmiştir (World Survey of Education II, s. 970).

1978 öncesine kadar süresi 4 yıl olan zorunlu eğitim, 1978'den sonra 6 yıl olmuştur (Unesco, Diagnostic... s. 5).

Birinci düzey eğitim veren ilkokula giriş 6-8 yaşları arasındadır. Kayıtlarda yaş sınırı, yerel duruma göre belirlenmektedir (International Bureau of Education, c. 17, s. 198).

Tayland'da ilkokul ikişer yıllık üç devreyi kapsamaktadır. I. ve II. sınıflar I. devreyi, III. ve IV. sınıflar II. devreyi V. ve VI. sınıflar da III. devreyi oluşturmaktadır (Unesco, Towards... s. 17).

Bir öğretim yıl 40 haftadır. Haftalık ders saati toplamı da 25 saattir. Böylece yıllık iş günü 200, çalışma saati de 1000 saati bulmaktadır. (Unesco, Towards... s. 17).

İlköğretimde okullaşma oranı 1986 yılına göre % 97'dir. İlkokulların % 93.8'si devlet, % 6.2'si özel kuruluşlar tarafından yürütülmektedir (Unesco, Towards... ss. 5-6). Zorunlu öğretim yaş çocuklarının tamamını kapsama almaya çalışan devlet, Beşinci Milli Eğitim Gelişme Planı (1982-1986) çerçevesinde ilköğretimi daha da iyileştirmeyi hedeflemektedir (Unesco, Diagnostic... s. 8).

3.3. Ortaöğretim

1932'de anayasal monarşiyi seçen Tayland'da Millî Eğitim Planı'nı hazırlamak üzere Eğitim Konseyi kuruldu. 1936'da revize edilen plana göre, 4 yıllık ilkokulu tamamlayan öğrenciler alt genel orta ya da alt meslekî orta düzeye devam edebilecekleri (World Survey of Education III, s. 1070).

Ortaöğretimde devlet okullarının yanı sıra özel okullar da yapılmıyordu. Üniversite öncesi eğitim üniversiteler tarafından düzenleniyordu. Örneklendirilecek olursa, Chulalongkorn Üniversitesi kendi üniversite öncesi kursuna sahipti (World Survey of Education III, s. 1070).

Bu dönemde alt ortaöğretimin süresi 3 yıldır. Üst ortaöğretimin süresi de 2 ile 3 yıl arasında değişmektedir. Bilim, sanat, zanaat ve öğ-

retmen okulları 2; beden eğitimi ve teknik öğretmen yetiştiren okullar 3 yıl süreli idi. Üniversite öncesi eğitim ise üst ortaöğretimden sonra 2 yıl olarak düzenlenmişti (World Survey of Education III, s. 1071-1073).

Bugün, 1978'de yapılan değişiklikle alt ortaöğretimdeki süre 3 yıl olarak kahrken, üst genel ortaöğretimde 3, mesleki orta öğretimde 4 yıla yükselmiştir (International Bureau of Education, c. 17, s. 199; Unesco, Diagnostic... s. 5).

Giriş ve geçiş işlemlerinde esneklik vardır. Mezuniyet, ya tamamen formal ya da formel olmayan eğitim üzerinde toplanan kredi sistemine dayanmaktadır (International Bureau of Education, c. 17, s. 199).

İkinci düzey okul dersleri; zorunlu dersler, seçmeli dersler ve endüstri, sanat, tarım, ev ekonomisi ve ticaret konularını içeren mesleki programları veren isteğe bağlı seçimlik dersler olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Her okulun müfredat programı yerel ihtiyaçlara göre yerel düzeyde planlanır. Okullarda kredi sistemi işlemektedir. İzcilik, Kızılhaç vb. program dışı etkinliklerinin yanında yerel geleneklere göre yapılan ibadet ve dua gibi dinsel etkinlikler düzenlemeye de okullarda yer verilir (International Bureau of Education, c. 17, s. 199).

3.4. Özürlü Çocukların Eğitimi

Tayland'da İlköğretim ve Yetişkin Eğitim Dairesine bağlı olarak çalışan sağır ve dilsizlerin devam ettiği bir okul vardır. Bundan başka, İçişleri Bakanlığının himayesi altında olan bir de körler okulu vardır. Bu okulun finansmanı özel fonlarla sağlanmaktadır. İçişleri Bakanlığı'nda bu konu ile ilgili olan Sosyal Yardımlaşma Dairesi, ayrıca, kim-sesiz çocuklar için kurulan bir okulun organizasyonu yanında suçlu gençlerin islahı için kurulan okulların organizasyonunu da üstlenmiştir (World Survey of Education I, s. 600).

3.5. Yükseköğretim

Bugün Tayland'da 14 üniversite vardır (The Office of Prime Minister, s. 265). Ayrıca, 1969'da çıkarılan Üniversiteler Kanunu ile 7 özel kuruluşa üniversite statüsü verilmiştir (Tayland Büyükelçiliği, 1982, s. 25). Yüksek lisans derecesi 10, doktora derecesi de 5 üniversiteden alınabilmektedir (Tayland Büyükelçiliği, s. 3).

Tayland'da üniversitelere giriş sınavlarıdır (The International Encyclopedia of Higher Education, c. 9, s. 4080).

Yükseköğretim kuruluşlarının finansmanı, kuruluşu ve denetimi devlet tarafından yapılır. Yine birkaç özel kolej ile iki Budist Üniversitesi de devlet tarafından düzenlenmiştir. Ayrıca, tamamen bağımsız olarak kurulan Asya Teknoloji Enstitüsü (The Asian Institute of Technology) diğer Asya devletleri, yabancı kuruluşlar, şirketler ve şahıslar tarafından desteklenir. Bunların yanında Tay Devleti de bu enstitüye yardımda bulunur (The International Encyclopedia of Higher Education, c. 9, s. 4079).

Bu yükseköğretim kuruluşlarından bazıları özel öğrenim maksadıyla kurulmuşlardır. Bunlardan NIDA (The National Institute of Development Administration) yüksek düzeyde yönetici yetiştirmek için master ve doktora seviyesinde öğretim verir. NIDA'da ayrıca bir derece vermeden devlet memurlarının bilgi-beceri düzeyini yükseltmek amacıyla kurslar da düzenlenir. King Mongkut's Institute of Technology, mekanik, elektronik ve endüstriyel mühendislik alanlarında beş yıllık programlarla öğretim veren üç enstitünün birleşmesiyle meydana gelmiştir. Ramkamhaeng Üniversitesi, açık üniversite anlayışına dayalı olarak kurulmuştur. Bu üniversitelerin beş fakültesine, lise sertifikasına sahip olmayıp da devlet hizmetinde bulunanlar kabul edilir (The International Encyclopedia of Higher Education, c. 9, s. 4080).

3.6. Yetişkin Eğitimi

Tayland'da 1939 yılında yapılan nüfus sayımında, okuma-yazma bilmeyenlerde görülen yüksek oran, (% 69.8 okuma-yazma bilmeyen) devleti bu konuda tedbir almaya yöneltmiş ve her yetişkinin okuma-yazmayı öğrenmesi ve yurttaşlık bilgisine sahip olması için harekete geçilmiştir. Bunun için 1940'da Eğitim Bakanlığı bünyesinde bir de Yetişkin Eğitim Dairesi kurulmuştur (Unesco, Literacy... s. 3).

Bu daire göze ve kulağa hitap eden bir eğitim ile yetişkinlere ulaşmaya çalışmıştır. Yetişkin eğitimi için yapılan dökümanter filmler, sey-yar olarak yetişkinlerin eğitiminde kullanılmıştır. Diğer bakanlık ve dairelerle yapılan işbirliği ile en uzak köylere kadar uzanan gezici temel eğitim hattı kurulmuştur (World Survey of Education I, s. 602).

Yetişkin Eğitimi Dairesi çalışmalarını üç alanda organize etmiştir. Bunların çoğu akşam düzenlenen okuma-yazma kursları, ortaokul mezuniyetini sağlayan daha ileri kurslar ve mesleki kurslardır (World Survey of Education I, s. 604).

Dördüncü ve Beşinci Kalkınma Planlarında yetişkin eğitiminin önemi özel olarak vurgulanarak, iş piyasasının ihtiyacının bir kısmının bu yolla karşılanacağı belirtilmiştir. Radyo ve televizyon da yetişkin eğitiminde kullanılmaya başlanmıştır (The Office of Prime Minister, s. 265).

Okuma-yazma konusuna özel bir ağırlık verilmesi sonucunda, 1985 UNESCO istatistiklerine göre okuma-yazma bilmeyenlerin oranı % 9'a düşürülmüştür (Bunların % 5,8'i erkek, % 12,2'si kadındır) (The Euro-pa Year Book 1987, c. 2, s. 2650).

Okuma-yazma oranını % 100'e ulaştırmaya çalışan Tayland'da bu çalışmalar aşağıdaki amaçları gütmektedir (Unesco, Literacy... s. 37):

1. Halkın okuma-yazma yeteneğini geliştirmek ve onlara okuma alışkanlığı kazandırmak,

2. Okunamı tam olarak anlamak ve halkın bilgi edinmek için araştırma yapmasını teşvik etmek,

3- Gelişme yolunda daha fazla toplumsal katılma sağlamak için elverişli ortam yaratmak.

Tayland'da yükseköğretim kurumları vasıtasıyla da yetişkin eğitime yardımcı olunmaktadır. "Mahidol Üniversitesi Nüfus ve Sosyal Araştırma Enstitüsü"nde iki yıllık ya da beş haftalık kurslarla yetişkinler için eğitim verilmektedir. Bu kursların konuları nüfus, aile planlaması ve demografi alanlarında olmaktadır. Enstitüde verilen iki yıllık programların sayısı 8, kısa süreli programların sayısı da 50'dir. Çoğunlukla 23-40 yaş arasındaki yetişkinlerin katıldığı bu programlara devam edenlerin yaklaşık % 80'i kadındır. Ayrıca, açık üniversite olarak düzenlenen "Prachathipok Üniversitesi"nde radyo, televizyon ve posta ile eğitim verilmektedir (UNESCO, World-Wide, s. 345).

3.7. Öğretmenlerin Yetiştirilmesi

Tayland'da 36 öğretmen koleji vardır. Alt ortaöğretim mezunu öğrenciler, öğretmen kolejinin kontenjanına göre bu okula kabul edilirler. Öğretmen kolejlerinin ilk iki yılını tamamlayan öğrencilere I. düzey okul öğretmenliği sertifikası verilir. II. düzey okul öğretmeni olabilmek için, bu okulların ikinci iki yıllık bölümünü bitirmek gerekir (International Bureau of Education, c. 17, ss. 199-200). Resim, müzik ve beden eğitimi öğretmenleri özel enstitülerde yetiştirilir. Bu okulların işleyişi, Eği-

tim Bakanlığına bağlı "Öğretmen Eğitimi Dairesi" tarafından yürütülür (UNESCO, Towards... s. 18).

Öğretmen kolejlerinde lisans derecesine götüren programlar da vardır. Öğretmenlerin hizmet-içi eğitimi yine öğretmen kolejlerinde sağlanır (International Bureau of Education, c. 17, s. 200).

Öğretmenler Konseyi, öğretmenlerin haklarını gözetmenin yanında, Eğitim Bakanlığına eğitim yönetiminin genel durumu hakkında önerilerde bulunur (International Bureau of Education, c. 17, s. 200).

4. TAYLAND EĞİTİM SİSTEMİNİN YÖNETİM SÜRECİ

Tayland'da eğitimden ulusal düzeyde dört bakanlık sorumludur: Başbakanlık, dört dairesi ile yeni düzenlenen araştırma ve çalışmalarını yerine getirmek için, personel yönetimi ve bütün mâli konulardan sorumludur; İçişleri Bakanlığı, zorunlu öğretim uygulaması ve birinci düzey eğitim için belediyelere ve yerel otoritelere para yardımı yapmakla yükümlüdür; Eğitim Bakanlığı, akademik, mesleki ve öğretmen eğitimi kapsayan ikinci düzey eğitim ve birinci ve ikinci düzey eğitimin eğitimsel tarafını yönetir; Üniversiteler Bakanlığı, üçüncü düzey eğitimle ilgili konuları ele alır (International Bureau of Education, c. 17, s. 198).

İçişleri Bakanlığı Yerel Yönetim Dairesi'nin denetimi altında bulunan taşra ve belediye yetkilileri, birinci düzey eğitimin yönetimi ile dinsel ve kültürel etkinlikleri yerine getirmekten sorumludur (International Bureau of Education, c. 17, s. 198).

Ulusal düzeyde iki örgüt planlamadan sorumludur. Bunlar "Milli Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Kurulu" ve "Milli Eğitim Komisyonu" dur. Bu kurullarda eğitim, genel planlama çerçevesi içerisinde milli kalkınma hedefleriyle ilgili hale getirilir (Unesco, Diagnostic... s. 20).

İletişim ile ilgili olarak, aynı bakanlık içinde bütün yollar merkezi yetkililere gider ve bu yolda izlenmesi gereken zorunlu olan birçok adım vardır. Bakanlık ile taşra arasında da birçok basamak vardır. Bu yüzden bakanlık ile okul arasındaki iletişim uzun zaman alır. İletişim yönetim basamaklarından geçerken bazen yanlış ya da yeniden yorumlanır veya okula ulaştığı zaman gecikmeden dolayı yapılacak bir şey kalmaz (UNESCO, Diagnostic... s. 21).

Resmî ve özel okulların denetimi genellikle Bakanlık Müfettişleri tarafından yürütülür. Taşrada görevli müfettişler de buralarda bulunan

her düzeydeki eğitim kurumunun denetimini yaparlar. Yöneticiler de personel üzerinde müfettişler kadar etkilidirler. Müfettişler denetim görevlerinin yanında mesleki sorunlarla, program geliştirme ile ve öğretim teknikleri ile de ilgilenirler (World Survey of Education, V, ss. 1123-1124).

Tayland'da eğitime ayrılan fonun başlıca kaynağı ulusal bütçedir. Öncelikle zorunlu eğitim ile yetişkin eğitimi ve teknik eğitimin finansman ihtiyacı karşılanır. Devlet resmi kuruluşların mâli ihtiyacını karşılamasının yanı sıra özel kuruluşlara da yardım eder (International Bureau of Education, c. 17, s. 198). Devlet, ulusal bütçenin yaklaşık beşte birini eğitime tahsis etmektedir. Eğitim bütçesinin aşağı yukarı yarısı ilköğretime ayrılır; diğer yarısı da ortaöğretim, yükseköğretim ve diğer alanlara bölüştürülür (UNESCO, Diagnostic... s. 48).

Eğitimin tüm düzeylerinde harcamanın büyük kısmı devlet tarafından üstlenildiğinden, 1981'de ortaöğretim harcamalarının % 81'i, ilköğretim harcamalarının da tamamı devletçe karşılanmıştır. Yine, mesleki eğitim harcamalarının % 83'ü ve yükseköğretim harcamalarının % 93'ü devlet tarafından karşılanmıştır (UNESCO, Diagnostic... ss. 48-49).

Tayland'da yükseköğretimin yönetimi bakımından, Asian Institute of Technology hariç bütün yükseköğretim kuruluşları devletin düzenlemesi ve denetimi altındadır. Bu kurum uluslararası bir müteveli heyet tarafından denetlenir. Yükseköğretim kuruluşlarından Üniversiteler Bakanlığı ile Eğitim Bakanlığının bazı daireleri sorumludur (The International Encyclopedia of Higher Education, s. 4080).

Üniversiteler Bakanlığı, Eğitim Bakanlığının kontrolü altında bulunan iki Budist kuruluş dışında, resmi üniversiteler ile özel kolejleri düzenler ve denetler. Yönetimsel düzenlemeler, müfredat programlarının standartları ve bütçe tahsisatları Üniversiteler Bakanlığınca yapılır. Üniversiteler Bakanlığı bu görevleri yerine getirirken diğer devlet daireleri, komite ve komisyonlarla koordine bulunur (The International Encyclopedia of Higher Education, ss. 4080-4081.)

Her Tay üniversitesi "Üniversite Kurulu" tarafından denetlenir. Bu kurul, rektörün başkanlığında, fakültelerin dekanları, fakülte senatolarının temsilcileri ile yüzde ellisi halk tarafından seçilen üyelere oluşur. Üniversite rektör tarafından yönetilir. Dekanlar Kurulu, yönetimde rektöre önerilerde bulunur. Bunun yanında, "Fakülte Senatosu",

üniversite işlerinde kuvvetli bir rol oynar (The International Encyclopedia of Higher Education, s. 4081).

Fakültenin başında da dekan vardır. Akademik programların politiksası, "Dekanlar Kurulu" ve "Üniversite Kurulu"nun onayı ile "Fakülte Senatosu" tarafından formüle edilir. 1973'ten bu yana öğrenciler de üniversite işlerinde hem akademik hem de yönetsel açıdan giderek artan bir rol oynamaya başlamışlardır (The International Encyclopedia of Higher Education, s. 4081).

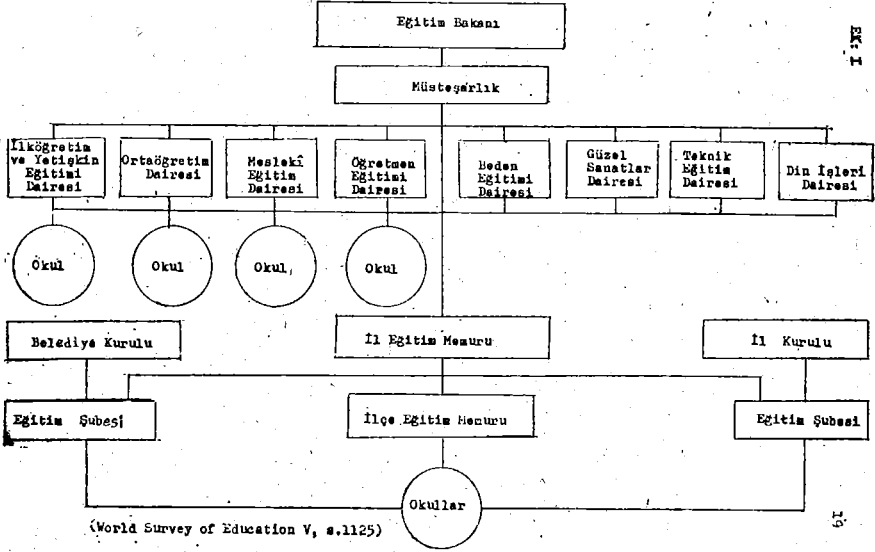
5. SONUÇ

Son yıllarda eğitime yaptığı büyük harcamalarla kalkınma yarışına Güneydoğu Asya'dan katılan Tayland, bu yatırımlarının meyvelerini toplamaya başlamış görünmektedir.

Taylanda'da geçmişten günümüze getirilen bir takım gelenek ve değerler, bir taraftan ülke yönetimini biçimlendirirken, diğer taraftan eğitimi yönlendirmektedir. Ancak, Batı'ya doğru giderek artan yönelme, diğer Asya ülkelerinde olduğu gibi, Tayland'ın da orijinini etkilemektedir. Gelişen teknoloji ile Dünyanın küçülmesi karşısında, bu durum doğal karşılanmaktadır.

Kalkınma planları ile tempolu bir ilerlemeye girişen Tayland'a ve Doğunun sıcak kalpli bu insanlarına başarı yolunda "chok di" (iyi şanslar) diliyoruz.

EĞİTİM BAKANLIĞININ ÜÇGÜZ YAPISI

EK: I

51

TAYLAND OKULLARININ YAPISI

Yaş	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23		
Düsey				I				II				III			IV								
Bölüm				1				2		3		4			5								
Zorunluluk				Zorunlu																			
Okul tipi	Okul öncesi eğitimi			İlköğretim				Alt Ortaöğretim		Üst Ortaöğretim		Mesleki-Teknik ve Öğretm. Eğl.			Yüksek Öğretim								
				Özel Eğitim																			
	Okul Dışı Eğitim																						

EK: II

(International Bureau of Education, s.199)

KAYNAKLAR

- International Bureau of Education, *International Yearbook of Education*, UNESCO, 1980.
- Meydan Larousse, C. 11, Meydan Yayınevi, İstanbul, 1969.
- Tayland Büyükelçiliği, *Tayland*, Ankara, 1982.
- Tayland Büyükelçiliği, *Tayland*, Yusuf Matbaacılık Sanayii, Ankara.
- The Encyclopedia of Education*, C. 9, The Macmillan Company The Free Press.
- The Europa Year Book 1987*, A World Survey, C. 2, Europe Publications Limited, London, 1987.
- The International Encyclopedia of Higher Education*, C. 9, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, Washington, London, 1978.
- The Office of Prime Minister, *Kingdom of the Thailand*, 1984.
- UNESCO, *Diagnostic Studies on Educational Management; Thailand*, UNESCO Regional Office For Education in Asia and the Pasific, Bankok, 1984.
- . *Literacy Situation in Asia and the Pacific; Thailand*, UNESCO, Regional Office For Education in Asia and the Pasific, Bankok, 1984.
- . *Towards Universalization of Primary Education in Asia and the Pacific; Thailand*, UNESCO Regional Office For Education in Asia and the Pasific, Bankok, 1984.
- . *World-Wide, Inventory of Non Traditional Post-Secondary Educational Institutes*, UNESCO 1980,
- World Survey of Education I*, Handbook of Educational Organization and Statistics, 1955.
- World Survey of Education II*, Primary Education, Switzerland 1958.
- World Survey of Education III*, Secondary Education, International Documents Service Advisi-
on of Columbia University Press, New York, 1961.
- World Survey Education V*, Educational Policy, Legislation and Administration, Paris, 1971.